

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Mediolanensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67086)

P R O V I N C I A
M E D I O L A N E N S I S .

GVNT IN MEDIOLANEN
SI Prouincia vndecim supra
ducentos. in Domo Sancti Fi-
delis triginta sex: in Collegio
Brerano septem & sexaginta:
in Genuensi triginta: in Tau-
rinensi triginta tres: tredecim in Comensi: in
Vercellensi vndecim: in domo Probationis
Aronensi viginti vnus. Supremum diem exple-
nere sex. Tredecim in Societatem adscripti.

DOMVS SANCTI FIDELIS,
& Collegium Breranum.

EMULTIS, QVORVM concordia
fuimus auctores, duo erant viri illustres, e
quibus vnus alterius opera in carcerem con-
iectus, furenter irascebatur: et iaciebantur mi-
nae praenuntiae caedis: sed vnus e nostris ora-
tione, cum hic in eum animo placatus esset, a
quo se putabat violatum, reconciliatus vter-
que alteri, irarum certamina pace mutarunt.
praecisa etiam causa simultatis inter duos ger-
manos fratres, quorum non sine offensa totius
ciuitatis alter alterius grauabatur aspectum.
edoctus muliebris sexus de diaboli fraude, cui
propter imbecillitatem est magis expositus.

Erit

Erit operæpretium paucula attingere. Vna
 Christum parere, eumque in sinu videbatur si-
 bi habere pueriliter blandientem: plus laboris
 positum in altera dedocenda. hæc vita factis-
 que profitebatur æmulam se esse beati Franci-
 sci sanctitatis: & apparebat illi eius imago,
 qualem depictam aspiciamus, Christi vulne-
 rum præferens vestigia: dictitabat se a Deo
 mitti, vt illam regeret consilio, & institueret
 præceptis: igitur quasi rector mulieri datus,
 immanem animum subdola modestia tegens,
 cum ea se flagris acerrime diuerberans, adum-
 bratamque Eucharistiam persæpe porrigens,
 mira arte oculis atque animo miseræ præsti-
 giator illudebat: hortabatur ne in posterum do-
 mo egrederetur ad templum, quod in cubiculo
 maiore silentio, remotoque ab arbitris loco,
 omnia sibi commodius ministraret. vix sane
 credas quam difficile inflatæ animus mulieris
 ab illo gurgite blandæ opinionis emerferit.
 alia denique fuit, quæ siue viri tædio, cum quo
 erat, siue matrimonij, liberationem molestia-
 rum veneno parabat: quod tamen (vt sunt femi-
 næ natura loquaces) alteri aperuit: illa, cum
 dissuadere non posset, vni e nostris sacerdoti-
 bus: hic accedens ad amentem animi, vt infan-
 dum consilium abijceret, ægre extorsit: firma-
 ti etiam opera nostrorum, qui rapiebantur ad
 necem: atque in his iuuenis, tanta pietate &
 constantia, vt in illa tantum cogitatione, quod

ita

ita Deus ad eius salutem constituisset, forti
 animo graderetur ad mortem. Ceterum viri
 aliquot mulieresque abdidere se in cœnobia,
 quo religiosius Deum venerentur, ardore vi-
 delicet vel e frequentatione mysteriorum, vel
 e concionibus concepto. nec desunt qui post
 exercitationes sacras, & expiationem omnium
 criminum idem meditantur, curamque om-
 nem mirigatis terrenis affectibus ad diuina
 conuertunt. e monasterijs quæ promouentur
 nostris cohortationibus, adductum est vnum
 ad amplectenda decreta Archiepiscopi, quæ
 antea difficile ferebat: eam rem ipse Archiepi-
 scopus vni e nostris magnopere mandarât.
 Hæc propter ac talia, magna erga nos ciuium
 beneuolentia: & frequenter perspicitur, cum ab
 ipsis, siue consulimur in rebus suis, siue adiua-
 mur in nostris. igitur subleuata Domus inopia,
 auctaque templi supellex. at nos labore nostro
 illorum beneficentiæ respondemus. Ad gym-
 nasium ventitantium, eorum præcipue qui in-
 formantur ad humanitatem, quanta non alias
 multitudo. gnarum id principibus ciuitatis,
 quibus etiam placitum, vt laxiores sedes &
 commodiores, ære publico extruantur, pluri-
 bus accipiendis. Itur de more a Patribus die-
 bus festis ad iuuandos vinctos, eosque qui insti-
 tuuntur rudimentis Christianæ doctrinæ. ab
 iisdem conciones habitæ per fora & compita,
 in Bacchanalibus vtilissimæ.

COLLEGIVM GENVE NSE.

VIGINTI AMPLIVS pijs commen-
tationibus vtiliter exculti: mutatio enim
facta permagna morum ac vitæ. ex his quæ-
dam (honus fit vestris auribus) cum modo po-
nemus. mulier Deo dicata, quæ per summas
delicias, in mensa, liguriendo, & pitiffando,
hoc asperum esse culpans, illud lenius, omnia
fastidiose probabat, ita animum vicit, vt non
solum quæcumque afferuntur capiat sine vilo
delectu, sed etiam grauedinosæ aniculæ pitui-
tosum humorem ac redundantem auide vora-
uerit, & deinde diutius in ore voluerit, demis-
sumque in guttur iterum retraxerit, idque sæ-
pius factitarit, vt hac ratione vlcisceretur lau-
titiam superiorem. idem et facere parabat al-
tera, nisi in tempore vetita fuisset: & vero fecit
adolescens, cum assideret mulierculæ ægrotan-
ti. initurus alter apparatus conuiuium pro-
pinquorum, quibus vocantibus deesse non po-
tuerat, scabro parieti linguam affricuit, vt re-
centis doloris sensus obtunderet gustum epu-
larum. ex ijs qui cum illusi essent a dæmone no-
strorum opera resipuere, non erit alienum,
quid vni acciderit, breuiter perstringere. Iuue-
nis Sodalitatem, cuius regimini præfunt nostri,
aliquamdiu celebrauerat, sacrorum frequenta-
tioni imminens & attentus: is deinde, cum ex
impru-

imprudenti oculorum coniectu diligere cœpisset mulierem, paulatim remittere del feruore spiritus, & e modico vapore, fomento exæstans desiderij, ita effuse in illam exarsit, vt occupatus in alio amore diuinum excluderet impatientem confortij: et mittebantur vltro citroque munera, & furtiuæ litteræ per interpretes accipiebantur. trimestre hoc spatium fuit: post quod graui corporis morbo æger decubuit. tormina erant peracerba, erodente se ipsum stomacho, & supplicia sibi gignente: mirum sane quam immundas sordes & varias ante ora assidentiũ euomuerit: muliebres crines, ouium villos, linum, bombycem, crinales acus & futorias, vnguium segmina, ossium fragmina & ferramentorum non paruo numero, vna cum sanguine: vt quæres locum vbi colluies delituerit, & mirarere interclusum spiritum non fuisse. ad eum accitus vnus e nostris, hortatur hominem adhuc vomere non cessantem, ne illigari se amplius patiatur amore pestiferotum vt exhiberet, si qua essent, ab amica munuscula, quærit deinde numquæ essent ab ea litteræ: acceptas ille ferebatur, sed deinde lacertas addebat: cum fidem non faceret, admonet noster familiares, vt diligenter exquirant arculam, in quam abdere solebat res carissimas, et quicquid est amatorium tollant: cum hoc dicto discessit. ea res cum agrote occultæ sono vocis innotuisset, arculæ clauem horrendis clamori-

mori-

moribus postulat sibi dari, & acceptam conie-
 ctamque in os, eadem voce admonente, statim
 vorasset, nisi prohibitus esset astantium occur-
 su. igitur puluino supponit: ipse emotæ fere-
 mentis oculorum vsum tantisper amittit: in-
 stat mater, vt doctus malo, sacerdotis impe-
 rium facebat, reddat clauem capsulæ aperiendæ:
 eam cum manu quærens non inueniret, furto
 ablatam credidit: hoc magis vociferari, &
 furore accendi: nec tamen reperta in toto le-
 ctulo diligenter excusso: vi tandem ferroque
 arcula cum esset referata, binæ litteræ Vene-
 ris inuentæ, & Vulcano traditæ sunt. nec mora:
 restitutus iuueni sensus videndi, & diu multum-
 que clavis frustra quæsitæ, apparuit ante oculo-
 s mirantis exposita: melius interim ipse ha-
 bere & animo & corpore, & quicquid amentia
 deliquit, pœnitentia corrigere: et nunc sanus
 factus a Domino, admonitu ipsius, adhibita om-
 ni ratione peccare refugit, ne deterius sibi ali-
 quid contingat. Niciam (quæ vrbs est in ditio-
 ne Ducis Sabaudia) rogatu Honorati Martel-
 li Niciensis Episcopi designati, ad quadraginta
 dies verni ieiunij missus concionator: eum cum
 adolescentiorem primo aspectu existimasset
 Episcopus, non contentus pluribus interroga-
 tionibus explorasse, per alios etiam voluit pe-
 riculum facere de ipsius doctrina: igitur doctif-
 simum quemque adhibet prandio: hic cum mul-
 to varioque sermone tentatus esset noster a

E

prandio

prandio ad Solis vsque occasum, atque exple-
 set animos omnium, repeti idem placuit die se-
 quenti eodem euentu. vnus etiam restabat scru-
 pulus, ne ad cathedram esset aptior, quam ad
 suggestum: verum hunc quoque euellit non tur-
 gida eius oratio, & facta quodam modo, sed na-
 turali quadam pulchritudine, & efficax, quæ
 mallet bonos audientes facere, quam magnum
 videri dicentem. et effecit quod voluit: in mul-
 torum odio, fenore, luxuque tollendo, prauas
 artes malasque libidines ab vrbe prohibendo.
 ac primum reuocata arctior obseruatio maio-
 ris ieiunij, quæ dissimulatione dudum, aut con-
 temtu, fere erat abolita: introductus vsus sa-
 cramentorum frequentior: pax inter quinqu-
 ginta paria restituta, hoc vtilius ciuitati, quo
 inter nobiliores ciues bella metuebantur. præ-
 ter conciones publicas, sermones habiti priua-
 tim ad piorum Sodalitia, nouumque institutum
 nobilium feminarum, itaque insitus amor vir-
 tutis in pectoribus sodalium, vt spes sit futuræ
 perpetuitatis. quamquam bona hæc ne incuria
 deformatur, aut corruant vetustate, suscepta
 consuetudo singulis diebus vespere ad certum
 pulsus aris campani explorandi latebras con-
 scientiæ, & diurna facta ad Christianæ religio-
 nis rationem exquirendi: quod a singulis fami-
 lijs tanto fit ardore animi ac studio, vt simul at-
 que increpuit, vel e mensa, ad orandum confur-
 gant. Grata hæc omnia communiter: auxit vo-
 luntatem

luntatem ciuium, quod cum rumor esset a nostris concionatoribus captari munera, ea nos-
ter sponte oblata, tantum abest vt quæsita, li-
bera oratione recusauit.

TAVRINENSE COLLEGIVM.

SACERDOTES DVO finem vitæ fece-
re. vnus ex his Pater Ignatius Parochetus,
vir natus ad hæreticos peruincendos: longa ei
& difficilis fuit ægritudo: in qua nihil tam ho-
minem male habuit, quam quod in afflicto cor-
pore extollere spiritum non posset, vt solebat
olim, ad rerum cælestium contemplationem.
excurrimus autem ex hac vrbe frequenter ad
pagos subiectos: nec sane nihil proficimus. tres
ad fidem Catholicam traducti. & quoniam vsu
compertum est ab Alpibus Cotijs æstiuo tem-
pore descendere homines, qui suam locantes
operam inter Catholicos ad demetenda fru-
menta, seminent zizania, curatum est in po-
sterum, vt huiusmodi pestes arceantur. Vir nobi-
lis innutritus hæreticis, cū Deum negaret præ-
sidere rebus humanis, a dæmone correptus, adi-
gebatur sæpe vt se vel in puteum projiciens, vel
in fluuium, animam projiceret: et affirmabat
furore percitus esse se iam dudum infernis flam-
mis addictum: persuasit eius gentilibus atque
agnatis vnus e nostris, vt quoniam loquebatur
deliramenta, purgarent atram eius bilem, qua

agitabatur, redditusque est menti vitæque meliori. Doctrinæ Christianæ vsus in multis oppidis restitutus. in vno propemodū voce cælesti. inciderunt nostri, cum eo venissent, in frequentem populum, & supplicationi paratum, pluuia videlicet, qua iamdiu caruerant, euocandæ: ad eum habuere concionem ex tempore, ac polliciti sunt Deum fore placatum, si ipsi redirent ad addiscenda præcepta Christianæ legis: nec vanum fuisse promissum, eorum agris irrigandis, effusus de cælo imber nocte proxima declarauit: cum vicina circum loca vix leui rore fuissent aspersa. In vrbe vero, quidam deploratus a medicis, de nostrorum consilio peracta generali cōfessione, cœpit melius habere, & post triduum sanus surrexit: et quoniam intellexit animi morbos redundare in corpus, statuit, fretus diuino munere, mentem a pestifera qualibet macula, quoad facere possit, puram integramque seruare. Sex virginibus consultum, quarum pudicitia inopia periclitabatur. Quinque aliæ in cœnobium ingressæ. tres adolescentes Franciscanorum ordini, tres nostro, adscripti. nec defunt qui suam Deo castitatem, vel perpetuo, vel ex arbitrio sacerdotis, voto obstrinxerunt. Octo mulieres matrimonio vincitæ, quæ meretricium meditabantur. In carcere publico Dux serenissimus rogatus a nostris sacellum extruxit rei quotidie diuinæ faciendæ: spemque affert fore, vt redditus annui assignentur

gnentur sacerdoti, qui victorum procurationi incumbat. In templo nostro excitata est moles Eucharistiæ afferuandæ, cum signis inauratis, & tabula præclare picta, opere magnifico, impensa aureorum duum millium. eam ciuitas mirando non fatiatur. Reddam nunc exempla nonnulla, propter admirabilitatem digna quæ libenter audiantur. Iuuenis quidam ex eorum genere qui arte & manu vitam propagant, relicta patria, diu fuerat in hac vrbe: subiit postea cogitatio patris, redit in patriam cum pecuniola, quam collegerat. Quantum spes hominum fallit? et hanc in itinere amisit furto: & illum offendit ereptum morte. non tulit dolorem iuuenis, in furorem vertitur: veluti captus animi diabolum inuocare, ei dedere se, nec alium dominum velle. nec frustra se ille passus est inuocari: addidit se comitem misero, eius, quacumque ingrederetur, persequens vestigia: nisi quod, vbi plures essent, nemini se dabat videndum. quod si interdum pons transeundus, aut mons præruptus, suadebat vt se illa præcipitem daret, amœna inferius vireta, & vernantia floribus prata ostentans: et semel quidem proiecit se ille e ponte Calerij montis in Padum, vnde ægre extractus multorum accursu, ex eo tempore periculum in consilium vertit: timere cœpit insidias dæmonis, & ad beatissimæ Virginis patrocinium confugere. Sed cum rursus esset iter facturus, arreptus a

dæmone per tria passum millia asportatus est in siluam vastæ solitudinis: obtulit se statim matrona eximiæ pulchritudinis in veste cœrulea, quæ cum pro imperio arcuisset diabolum, manu prehensum iuuenem duxit in facellum dicatum Mariæ Virgini, ab eo loco non procul: vbi, quotiescumque illac transfiret, fundere solebat preces iuuenis, vt se Deiparæ commendaret. hic conuersa ad iuuenem præ admiratione & metu vix compotem sui, quod sese inferno hosti dedisset, increpat vehementer, confessionem imperat, proque admisso scelere, pœnitentiam septem annorum: id si faciat, ei semper placatam se ac propitiam futuram. redit Taurinum, quæ sibi acciderant animo cogitante, statimque ex officina ad nostros: confessionem exorsurum tantus pavor tremorque omnium membrorum cepit, vt confuso ore, anhelospectore, arctatis faucibus, sudore perfuso per totum corpus, diu hiscere non posset. confirmabat hominem sacerdos (etsi ipse quoque non omnino expers timoris) signum Crucis digito pingens in fronte: & res agebatur multis spectantibus. tum miser ille se ex eius conspectu proripere moliens, retentus primum, dein abductus in secretum, postremo solutus animo, ac liber dimissus est. quod cum per septem dies continuos fecisset, præsentis Virginitis tutela elatus ad iustam fiduciam sui, ita contempnit diabolum, vt ab eo deinceps, nec occulta fuerit
tenta-

tentatione vlla, nec obiecta, mercatoris eum
 ad sibi inferuendum mercede inuitantis, spe-
 cie deceptus. & nunc profectus est Taurino, ser-
 uitum aliquo septennium in templo beatæ Vir-
 gini consecrato. Ergo hoc primum ad augen-
 dam venerationem Dei matris. sequitur vnum
 atque alterum, quo augeatur veneratio beatorum
 martyrum Thebæorum huius vrbis tute-
 larium, quorum reliquiæ in æde nostra. Iuuenis
 quidam nobilis cum in Belgio captus esset ab
 hæreticis, scripsit ea de re ad patrem iam æta-
 te confectum: is dolore prostratus & mæro-
 re, humanis deficientibus auxilijs, ad diui-
 na confugit: pro libertate filij in templo no-
 stro vota suscipit, eum sanctis martyribus
 commendat. preces Deo acceptæ. re enim ipsa
 compertum est, eodem die filium e carcere li-
 beratum. In eodem templo licuit mulieri præ-
 sentes cognoscere animos cælestium. hæc cum
 bis antea fuisset morti proxima ex collisione
 abiecti partus, iamque instante tertio idem
 timeret, tertio decimo Calendas Februarias,
 quo die sanctorum martyrum anniuersaria ce-
 lebrantur, cum se in templo nostro, eorum im-
 plorans auxilium, confessionis munisset & Eu-
 charistiæ sacramentis, domum reuersa, eodem
 die virilis sexus stirpem edidit perleui dolore.
 Narrabo iam aliud, in quo etiam vim diuini nu-
 minis agnoscas. Adolescentes duo pari nobi-
 litate & studio insignes, cum ex mutua beneuo-

lentia, vt fit sæpe inter amicos, prolapsi essent
 in immoderationem verborum, deinde etiam
 in pugnam, styli acie ferrei alter alterius cor-
 pus hausit repetito quinquies ictu: hic deinde
 cum domum relatus medicos accersisset, ac sa-
 cerdotem: illis corpori fomenta adhibentibus,
 animum curabat sacerdos audienda confes-
 sione: sed abeuntibus illis, quod nulla spes sub-
 esset valetudinis, ne stilla quidem sanguinis e
 punctationibus manante, noster ægroto assidens
 totam noctem ducebat insomnem. mane re-
 deunt medici, iuuenem reperiunt alleuato cor-
 pore melius habentem. is poscit sacratissi-
 mum Christi corpus, quo recreatus exclamat,
 conseruisse se beneficio sacramentorum. mox
 chartam poscens cum calamo, scribit ad eum
 a quo fuerat percussus, veniam se illi ex animo
 dare, immo vero gratias agere, quod magno
 beneficio fuisset affectus. et uero illud benefi-
 cium semper appellauit, æquitatem Christiani
 animi cunctis admirantibus, qui ad eum venie-
 bant. Cum primum domo extulit pedem, fra-
 trem eius conuenit a quo fuerat vulneratus, ac
 perbenigne eum salutans, gratias fratri apud
 illum agit, quin etiam, vt potuit equum con-
 scendere, eum ipsum adit: is propinquanti ob-
 uiam factus (conuenerant enim certum in lo-
 cum, ex condicto, vno e nostris omnem rem
 peragente) ex equo desilit, & sese ad illius pe-
 des qui iam descenderat, abijciens, obnixe ve-
 niam

niam

niam petit: neque ipse sustinuit, abiectum leuat, verbisque magnum præ se amorem ferentibus complexu atque osculo amicitiam firmat: & certavit vterque lacrimis, & officijs Christianæ humanitatis. Ceterum, ut hic percubuit susceptum bellum a Duce serenissimo contra Geneuenses, quotidie vespertinæ preces, & litanæ recitatæ, perbreui sermone ad populum habito. Dux ipse quattuor e nostris secum habere voluit: ipsiusque, & fratris eius, aulicorum omnium, & militum plurimorum audita confessio. instructum eorum opera nosocomium ad pauperes ægrosque subleuandos. saucij curati. mortui Christiano ritu sepulti. ante pugnam instructi milites, in pugna excitati, a pugna refecti. multorum similtates sepultæ, rixæque cõpositæ. Quibus in locis profanata essent templa, ijs in locis tabulata instructa sacro faciundo, ut toto ab exercitu conspicui posset. libri quamplurimi non sanæ doctrinæ exusti. hac in expeditione, vir quidam amplissimus, neque ordinis nostri valde amicus, ita captus est nostrorum obsequio, ut quæ ad rem Catholicam pertinent, ad eorum arbitrium retulerit in sua ditione, prooptetque institui Collegium, ac Seminarium, vbi quattuor & viginti iuuenes alantur.

C O L L E G I V M C O M E N S E .

EXERCITATIONIBVS Patris Igna-
tij multorum mentes excultæ: fratres fra-
tribus, parentes filijs, mariti vxoribus, alijs de-
nique alij nostrarum opera reconciliati. Mu-
lier quædam enutrita a parentibus in hæresi,
Catholicarum puellarum virtute animaduer-
sa, ad Catholicos profugere decreuerat: nec pa-
trem fefellit: inclusam domi habet quasi in car-
cere, pane & aqua sustentat, interdum etiam af-
ficit verberibus, vt desciscat a sententia. ve-
rum elapsa tandem e custodia, a nostris instru-
cta, & apud nobilem matronam honeste collo-
cata est. exædificatum est Sanctuarium augustif-
simo Christi corpori custodiendo, templi opus,
& egregia circum signa, summo artificio, si-
mulque tabula ingens pulcherrime picta: om-
nia ad augendum ornatum ædis, & cultum. Ie-
iunio quadragenarium dierum, per ternos dies
singulis hebdomadis, illustrissimus governa-
tor huius vrbs cum vniuersa nobilitate conue-
niens in nostrum templum vesperi, psalmum
quingagesimum ab externis cantoribus cum
insigni modulatione, cani iubebat ante simu-
lacrum Christi Domini in cruce expirantis.
pulchrum omnino spectaculum, siue vim con-
siderares accensarum facum, lychnorumque
dependentium, siue celebritatem apparatus,
siue

siue populi religionem, ac frequentiam. post
precationem habebatur sermo de Domini cru-
ciatibus: tum demum, cum bene sacerdos di-
xisset omnibus elata sacra pyxide cum Christi
corpore, quæ consuetudo est in hac vrbe sol-
lemnis, discedere licebat. Felicianus Ninguar-
da e beati Dominici disciplina, Comensis Epi-
scopus, vir illo ordine, graduque dignissimus,
vt ingressus est in Episcopatus possessionem,
nostrum Collegium adire, atque apud nos ci-
bum capere voluit. eius aduentus magnifice
celebratus est. paries exterior templi, atrium
ipsum satis amplum, & Collegium interius con-
uestiebantur vario genere carminum, emble-
matum, lemmatum, & argumentorum: quibus
non eruditi solum animi, sed etiam oculi pa-
scerentur. breuis & elegans habita est in in-
gressu oratio. rem diuinam fecit Episcopus in
templo, nostrisque collegis ac discipulis præ-
buit panem, qui e cælo descendit: dein ipse, ali-
que viri nobiles pransi nobiscum, nec tam dele-
ctati epulis, quam varietate linguarum, quas
audierunt inter prandendum: hæc fuere nouem:
quod sane quam mirum fuit in eo Collegio, vbi
tantum e nostris tredecim numerantur. Ipse
autem a prandio conuersus ad sacrum Quæsi-
torem, ad Dominicanos aliquot, aliosque vi-
ros, capita ciuitatis, qui aderant, Societati no-
stræ præclarum iudicij sui testimonium dedit,
in ijs præcipue rebus quæ in Germania fierent
circa

circa religionem Catholicam . cum demum
 adisset scholas , exceptus est eodem honore
 orationis & versuum . ac ne multis , festus dies
 ac lætus Episcopo ac ciuitati fuit . Pagus est
 quidam frequens admodum & celebrer , ab vr-
 be non procul , Vgiate nomine , qui Mediola-
 nensem ditionem ab Heluetijs prope dister-
 minat . hic concionatus vnus e nostris Quadra-
 gesima , festis diebus , vberrimo fructu : habita
 schola doctrinæ Christianæ sub vesperam , con-
 cursu admirabili : initia nostræ fidei , & ratio-
 nem precandi , qui nesciebant edocti . in hunc
 porro pagum , alliciente opportunitate loci ,
 confluunt multi , quibus propter facinora pa-
 tria est interdicta : ad hos sæpe habita con-
 cio : nec nihil effectum . inter hos erat vir
 quidam famosus & contumax , cui cum prædi-
 ceret sacerdos violentam mortem , atque a-
 trocem , proinde expiaret animum sacramen-
 to confessionis : persuasit quod cupiebat . sed
 cum idem mobilitate humani ingenij redijffet
 ad pristinam vitam , confossus miserrime præ-
 dictionem sacerdotis impleuit .

D O M V S P R O B A T I O N I S

Aronensis .

INTER EOS , QVI hoc anno in Socie-
 tatem aggregati , duo fuerunt , in quibus ve-
 rum esse reperias , quod dictum est a Domino ,

vt e

ut e duobus cubantibus in eodem lecto, assumatur vnus, alter relinquatur: id, vti se habuit, quam breuissime expediam. Adolefcens vnus, in remotis regionibus, per tres ipsos annos coxerat consiliū Societatis, demum in Italiam, cōcepta spe non dubij ingressus in Mediolanensem Prouinciam, statuit proficisci. amicū exorat primum, vt iter cum itinere, deinde etiam vt consilium cum consilio coniungat. verum hic non ita vehementer se ad religionem sentiebat impelli: itaque in ipso probationis limine de reditu in patriam cogitat, et rem socio aperit: hortatur ille, vt in tantis tenebris oret Deum, præferat menti facem, ne erret: sed caligo obiecta a dæmone officiebat diuino luminī: et vana spes adiuuandi parentes ac proximos, et, si forte, delectis aliquot socijs eiusdem propositi, nouam quasi disciplinam instituendi salutarem multis, obcæcabat consilia. vbi stetit discedere, adit Rectorem: pastor ouiculæ timens, si extra septa pedem efferret, modicam suadet moram, obtendens anni intemperiem, & viarum difficultatem: expectet interea deliberationis maturitatem, & scrutetur voluntatem Dei per exercitia spiritualia. scitis plerūque fieri in eiusmodi æstu, vt vbi pars labet, summa turbetur. vbi ad electionē ventum est, consilium discedendi sedit: animaduertit noster non æquam fuisse disceptationem, vbi cupiditas, imponēte diabolo, præponderasset, cōsultationem

tationem magis integram orat, vt ponderentur diligentius momenta rationum. igitur cum hæc secum agitaret varius incertusque animi quadam nocte, nec somnum oculis caperet, vocem audit, Sequere fili liberatorem tuum. tum ille nihil hæsitans, an quod timorem dimouerat cupiditas interrogandi, Vtra via? quæsiit. & responsum accepit, altera. nec dubium quin præstiberet religionem. Huc inclinantem malus aggreditur dæmon, & inuolâs in os iacētis, & guttur. Quid, agis, inquit, desertor? ficcine me contemnendū putas? itaque ne te arbitrere nihil egisse, ego vi apprehensum sic traham, vt vel inuitus me sequare. obstitit ille, & obluctatus est improbæ suadela, compressis licet faucibus, donec excitator de more lumen inferret. surgit confestim, conuenit Rectorem, rem narrat: quærit quæ nam sit via altera, vt liberatorem sequatur. audit id quod erat, & constituit amplecti Societatem. O incomprehensa Dei iudicia, & viæ inuestigatu difficiles: ea hora qua hic confirmabatur, labascere alter incepit, nec tam fugam quærere, quam queri de mora obiecta: neque id clam socio: cum instaret dies profectionis, acrioribus stimulis dæmon alterum extrudere, annosum patrem offerre, venerandum canicie, & illuue miserandum: mærentem matrem anum, sparso crine, & scissis vestibus, vbera, quibus puerum infantem nutriuerat, ostendētem. Hos tu patiere tui desiderio cōfici,

&

& carentes ductore animarum ad inferos delabi? si hos negligis, quomodo amabis alienos? si proximorum salutem expetis, a tuis incipe. homines non sibi nascuntur, sed eorum ortus partem, primum parentes, cognati, patria vindicant, & amici: vbi his vtilitati fueris, deinde ad exteros, & ignotos, si libuerit, te confer: hic est ordo caritatis: redi cum socio, cui iam melior mens, vnde discessisti: eosque primum adiuua, quibus plurimum debes, alloquio, & exemplo. nunc tu quidem spe & iuuenta properus, magna quam sana concupiscis. stultum est incerta certis, futura presentibus anteferre. Consiliū specie quam re vtilius. et flexerat tenerum adolescentem: nī Christus fluctuantem miseratus, & facilem capi, imagine, qua erat cum annum ageret duodecimum, ei se offerret, blādoque vultu absterfis omnibus molestijs, firmaret animum, vt mallet cum eo morte iungi, quam distrahi vita. Ceterum, in frangendis cupiditatibus, castigando corpore, in lacera atque attrita veste eundo ad publicas nundinas præter hominum oculos, qui non ignari nostræ consuetudinis, quasi faciendi periculi, irridere illos, atque increpare vocibus consueuerunt, corroganda eleemosyna ad subleuandam pauperum inopiam, diebus festis circumeundo pagos, & media etiam hieme, via licet difficili, atque interdum inexplicabili, instituendis rudibus ad doctrinam Christianam, ardor tyronum
qui

qui debet. Adiunctus autem huic domui sacerdos, qui oppidanos audiat confitentes, adiuuetque, cum ab illis vocatur, vicinos ad moriendum. fructum vel e numero eorum coniectes qui diebus festis confitentur in nostro templo, & cælesti pane reficiuntur. Accidit etiam hic quiddam admirabile, quo Deus voluit admonitos parentes, ne prouecti intemperantia linguæ mala filiis imprecentur. Mulier quædam naturalem leuitatem ira concitante, cum infantem puerum sacro igni deuouisset, exaudita est celerius, quam volebat: eodem enim morbo paulo post filius misere absumptus, quamquam sero, admonuit genitricem verbi imprudenter lapsi: et ipsa sua orbitate, quicunque hoc erant audituri, ut ne commoti iracundia, diris execrationibus prosequatur liberos, quæ ubi semel exciderunt, reuocari non possunt. Et agnouit quidem mulier admissum crimen, diluitque illud confessione, & lacrimis, in nostro templo: sed non propterea filium, cui videtur auctor mortis fuisse, a mortuis excitauit. ita et laudanda fuit post factum pœnitentia, & a principio causa vituperanda.

VERCELLENSE COLLEGIUM.

VIX ANNVS EFFLUXIT, cum aperuimus scholas duas, et discipulorum numerus est maior opinione: quibusdam licet

M E D I O L A N E N S I S. Si
licet aperte calumniantibus, clam multis car-
pentibus nostram docendi rationem. Sed nec
obfuit nobis eorum sermo, & quæ ab illis iacta-
bantur de nostra disciplina, refutata sunt a di-
scipulorum profectu: confitentur parentes iam
sibi esse filios eruditiores, modestiores, & ma-
gis dicto audientes, quam antea fuissent. Pullu-
lauit e scholis congregatio Parthenia, in quam
non nisi natu maiores, diuque approbati infe-
runtur. hi omnes quotidiana perscrutatione
intimos animi recessus introspicere edocti,
retroactam vitam confessione detexerunt:
itaque progrediuntur in pietate ac doctrina,
vt gratulentur nobis parentes, beatæque Vir-
gini gratias agant. Nouus sacrorum Antistes
cum ipso die, qui sacer est Sancto Eusebio mar-
tyri primo Episcopo huius vrbis, Episcopatum
iniret, magna que clericorum & ciuium pom-
pa duceretur ad maximum templum, exor-
nauimus externam faciem nostri, qua erat
transeundum, pereleganti varietate poema-
tum: quæ ciuium aduenarumque (ad diem
enim sollempnem confluxerant frequentes) non
vulgarium modo, qui numerare, sed multo ma-
gis eruditorum, qui ponderare versus solent,
ad se oculos atque ora verterunt: postridie cum
ad ædem nostram venisset Episcopus auditu-
rus sacrum, a tribus pueris, qui orationem
aduentitiam habuerunt, & recitarunt carmi-
na, consalutatus est insigni gratulatione ciui-
tatis.

F tatis.

tatis. Porro ad scholas accessit contubernium
 conuictorum nobilium, cuiusdam probi viri &
 familiaris nostri opera: e quibus partem ad nos
 ventitant, partem vt idonei fiant ad nostras
 scholas, a magistro domestico exercentur.
 Confitentium numerus excreuit hoc anno. ex
 ijs accidit quiddam vni iuueni, quod, propter
 speciem facti, hisce annalibus fuit inferendum.
 Infaniebat hic amore alexæ & ludi, quodam die
 vespere, cum haberet domi collusores, orta est,
 vt sæpe fit, inter eos contentio: cum hic peie-
 rans audacius. veluti liti finiendæ, Ne viam,
 inquit, inuadat in me malus dæmon, ni hoc ita
 se habet. visus iecisse fulmen: eodem vestigio
 temporis totum cubiculum intremuit, & tæ-
 tra umbra, ante oculos videntum oberrans
 circum parietes, apparuit: metu ille exanima-
 tus in terram cadit: vbi primum ad se redijt,
 multo magis pavidus, & vecors conscientia,
 veniam a Deo eiusque matre suppliciter petit,
 votoque se obstringit curandi sacri in proximi-
 mum diem beati Nicolai Tolentinatis, pede-
 strisque itineris religionis causa ad Varalli
 montem suscipiendi. nihilo secius fuliginosa
 volitat effigies circum cubiculum, & lucernam
 conatur extinguere. Iesum ille & Mariam in au-
 xilium vocare: at socij terribili spectro Crucem
 ligneam, quacumque ferretur, opponere: ab ho-
 ra altera noctis ad diluculum vsque formidolo-
 sa duravit pugna: ita aleatores renouantes su-
 binde

binde, oleo infuso, ne deficeret, lumen, æquarunt nocti, in lucemque tulerunt, non ludum, sed timorem. tum vero audito matutino signo Angelicæ salutationis, nocturnum monstrum, quod caua sub imagine omnes terruerat, inimico offensum sono, obscurum procul nebulis in suas tenebras recessit, consternatorum magis oculos, quam animos relinquens. ad nos illico iuuenis exanguis, & attonitus, nec satis securus visus sibi, non ante miseram mentem metu, quam peccatorum vinculis absoluit. Non infirmi ordinis in hac vrbe vir & vxor, perpetuo septem annorum litigio matrimonium infamauerant: cum auerso vterque animo congressum alterius conspectumque vitaret: quod si forte occurrerent, vt fiebat sæpe, nempe in eadem domo, non mutuis se modo conuicijs, sed & pugnis etiam petebant, & calcibus. sonabat interim vicinia horum altercationibus: nec vllus erat iurgij finis. & recõciliare conati sunt eos, parentes, virique multi, auctoritate & gratia nobiles: sed grauiora erant mala intestina, quam remedia externa. denique aduocatus vnus e nostris, orationem ad conuertendos homines Deo suggerente, ita penetrauit in illorum animos, vt non solum placarit in præsens, sed, alte licet insitas atque inueteratas, omnes iracundiæ fibras euellerit: veniã petenti vxori maritus libentissime concessit. et nunc viuunt inter se non tacita concordia, quæ plerumque

est instar odiorum, sed tanto voluntatum v-
 cumque consensu, vt vna anima duorum cor-
 pora regi videantur. Nostrorum etiam deam-
 bulationes extra urbem, recreandis interdum
 animis, non inutiles fuere. pastores videlicet,
 bubulci, opiliones, rustici paganique multi Ca-
 techismo instituti, & ad peccatorum confes-
 sionem adducti. eadem cura collata in ope-
 ras, quas toto fere anno domi habuimus, ad
 necessaria negotia conductas. Sed & sacerdos
 quidam profectus in nobile quoddam oppi-
 dum, cum primariae ædis Præposito homine val-
 de pio & Societatis nostræ peramante, cum
 paucos ibi dies substitisset, tradenda doctrina
 Christiana, concionibus habendis, excipiendis
 confessionibus, operam nauauit. Alter cum so-
 cio etiam sacerdote, qui Arona venerat, Noua-
 riam missus Quadragesima ad Episcopum, quat-
 tuor cœnobita virginum ad arctiorem discipli-
 nam erudijt: earum confessiones, plerasque ge-
 nerales accepit: quod & fecit in summo tēplo,
 & aliquot parœcijs. doctrina Christiana e sug-
 gestu ciuibus explicata: multæque inter eos se-
 data discordiæ. Eodem redijt sacerdos alter
 Aduentu Domini, rogante Episcopo, & in re-
 bus similibus elaborauit pari euentu: ille idem
 Antistes nostri ordinis studiosissimus, auctor
 fuit, vt sacerdotes duo quamdam obirent par-
 tem ipsius diœceseos, magna vtilitate oppido-
 rum, quæ ab illis lustrata. ergo parochi confes-
 si, &

si, & plerique de totius vitæ criminibus, omnesque ad suum officium recte faciendum instructi. docendis rudimentis fidei scholæ institutæ. auditi duceni per singulas hebdomadas, cum confiterentur: hacque ratione, tacite plures reconciliati, quam si palam in conspectu multorum de inimicitijs componendis fuisset actum. malunt enim natura homines interdum videri sua sponte remittere iniuriam, quam si ab alijs rogètur. homicidæ multi, adulteri, siccarij, facinorosi, ad pœnitentiam adducti: febres contractus vt tollerentur, tabellionum conuentus habitus, in eoque, concessis contractibus & pactionibus rite atque ordine condendis, leges præscriptæ. Hæc scio visum iri parua, & leuia nonnullis, sed non videbuntur cogitantibus,

ni hoc tempore esset occursum, in quantam immanitatem excreuissent.

nostrorum deinde est,

diligentia vti in obsequendo, & verecun-

dia in prædicando:

vt eorum labor sit extra inuidiam,

nec extra utilitatem proximo-

rum.